

STM - sosiaali- ja terveysministeriö

STM/3551/2017

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi sosiaaliturva- ja vakuutuslainsäädännön muuttamiseksi tietosuoja-asetuksen johdosta

FA kannattaa sosiaaliturva- ja vakuutuslainsäädäntöön esitettyjä muutoksia

- Väärinkäytösrekisterien mukaisten henkilötietojen käsittelyn jatkuminen turvataan.
- Henkilötietojen suojassa ei ole kysymys tietojen salassapidosta. Vakuutuslalla olleet poikkeukset tietojen salassapitoon säilytetään.
- Automaattinen päätöksenteko mahdollistetaan.

1 Väärinkäytösrekisterien hyödyntäminen turvataan

Tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanotyöryhmän (TATTI) 21.6.2017 antaman mietinnön mukaan on perusteltua, että finanssialan väärinkäytösrekisterien mukainen henkilötietojen käsittely voi jatkua yleisen tietosuoja-asetuksen tullessa sovellettavaksi. Koska sääntelyltä edellytetään tarkkarajaisuutta ja erityisiä suojatoimia, asiasta on TATTI:n mukaan tarvetta säätää yleisen tietosuojalain sijaan sektorilainsäädännössä, kuten luottolaitosten osalta luottolaitostoiminnasta annetussa laissa ja vakuutusyhtiöiden osalta vakuutusyhtiölaissa.

Esitysluonnoksessa vakuutusalan väärinkäytösrekisterien jatko turvataan uudella vakuutusyhtiölain pykälällä 30:3 a §. Lainkohtaan sisällytetyt tietosuoja-asetuksen edellyttämät suojatoimenpiteet vastaavat nykyiselle väärinkäytösrekisterille annetun tietosuojalautakunnan luvan mukaisia ehtoja. **FA pitää lainsäädäntöratkaisua onnistuneena.**

FA kuitenkin kiinnittää huomiota kyseisen 3 a § 5 momentin ensimmäiseen lauseeseen, jonka mukaan:

Rekisteröidylle on ilmoitettava ensimmäisen kerran häntä koskevan rekisterimerkinnän tekemisestä.

Tämä ilmoitusvelvollisuus on tietosuojalautakunnan nykyisten lupaehtojen mukainen. Sitä ei kuitenkaan ole tietosuojalautakunnan luottolaitoksia koskevissa lupaehtoissa, koska korkein hallinto-oikeus poisti päätöksellään 04/1066/2 tietosuojalautakunnan luottolaitoksille myöntämästä luvasta 16/23.8.1999 dnro 21/72/99 lupamääräyksen numero 6, jossa säädettiin edellä kerrotun kaltaisesta ilmoitusvelvollisuudesta rekisteröidylle. FA tulee esittämään, että

valtiovarainministeriö huomioisi tämän seikan valmistellessaan vastaavaa sääntelyä väärinkäytösrekistereistä luottolaitoslakiin.

Ilmoitusvelvollisuus voi estää rekisterin tarkoituksen toteutumisen tai ainakin vaikeuttaa sitä: Yhteiskunnan kannalta on välttämätöntä, että varsinkin laajat talous- ja petosrikokset saadaan selvitettyksi ja niistä aiheutuvat vahingot minimoiduiksi. Väärinkäytöstietojen rekisteröinnillä pyritään ennaltaehkäisemään väärinkäytöksiä ja niiden myötä syntyviä vahinkoja. Rekisterimerkintä tehdään pääsääntöisesti pian rikosilmoituksen tekemisen jälkeen. Kun rekisterimerkinnästä ilmoitetaan rekisteröidylle, hän saa mahdollisuuden hävittää asian selvittämisen kannalta oleellista näyttöä ennen kuin poliisi on ehtinyt aloittaa esitutkinnan. Ilmoittaminen vaikeuttaa väärinkäytösten selvittämistä ja erityisesti talous- ja petosrikostutkintaa.

Poikkeuksista tietosuoja-asetuksen 14 artiklan mukaiseen tiedonantovelvollisuuteen säädetään artiklan 5 kohdassa, jonka alakohdat b–d ovat merkityksellisiä tässä asiassa. WP 29 on alakohtaa b koskevassa tulkinnassaan (Guidelines on Transparency under Regulation 2016/679, WP260, s. 28) todennut, että 14 artiklan mukaisesta tiedonantovelvollisuudesta voidaan poiketa, jos rekisterinpitäjä osoittaa ilmoitusvelvollisuuden estävän henkilötietojen käsittelyn tarkoituksen toteutumisen tai ainakin vaikeuttavan sitä suuresti.

Sanotun perusteella FA esittää vakuutusyhtiölain 30:3 a § 5 momentin ensimmäisen lauseen poistamista.

Vahinkorekistereissä olevien tietojen käsittely perustuu jatkossa tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan f-alakohdan mukaiseen oikeutettuun etuun, kuten HE-luonnoksen ”Nykytilan kuvaus” -osiossa kerrotaan. Tämän osalta ei ole kansallisen sääntelyn liikkumavaraa. FA:lla ei ole kommentoitavaa tähän asiaan.

2 Poikkeukset kansalliseen salassapitosääntelyyn säilytetään

Esitysluonnoksessa ehdotetaan täsmennyksiä vakuutusyhtiölain 30:3 §: ään, jossa säännellään poikkeuksista tietojen salassapitovelvollisuuteen. Pykälässä poiketaan vain kansallisista salassapitosäännöksistä.

Henkilötietojen suojassa ei ole kysymys tietojen salassapidosta. Näin ollen tietojen luovuttamisessa on aina varmistettava, että henkilötietojen käsittely ja luovutus ovat tietosuoja-asetuksen mukaisia.

Edellä mainitun perusteella lainkohtaan tehdyt muutokset ovat lähinnä teknisluonteisia. **FA:n näkemyksen mukaan esitys selventää oikeustilaa ja luo oikeusvarmuutta.**

3 Automaattinen päätöksenteko mahdollistetaan

Esitysluonnoksen perusteluissa on ansiokkaasti selvitetty automaattisen päätöksenteon, sisältäen profiloinnin, merkitystä vakuutustoiminnassa sekä siitä

koituvia hyötyjä asiakkaille. Esityksen mukaan vakuutuslaitoksille annettaisiin mahdollisuus tehdä automatisoituja päätöksiä muutoinkin kuin rekisteröidyn nimenomaisella suostumuksella tai silloin, kun se on välttämätöntä sopimuksen tekemistä tai täytäntöönpanoa varten. Vakuutustoiminnassa useimmiten jompikumpi näistä perusteista tulee sovellettavaksi. Esitysluonnoksen mukainen mahdollisuus tehdä automaattisia päätöksiä muissakin tilanteissa on välttämätön esimerkiksi niissä korvaustilanteissa, joissa korvauksenhakija ei ole vakuutusyhtiön asiakas eikä ehkä lainkaan yhteyksissä kyseiseen yhtiöön korvausprosessin aikana.

Vakuutetun ja korvauksenhakijan terveydentilaa koskevien tietojen käsittely ja arviointi ovat vakuutustoiminnan keskiössä ja tarpeen tärkeästä yleisestä etua koskevasta syystä. Uuteen tietosuojalakiin ollaankin ehdottamassa säännöstä vakuutuslaitosten oikeudesta terveydentilatietojen käsittelyyn nykyisen oikeustilan mukaisesti. Esitysluonnos mahdollistaa myös terveydentilaa koskeviin tietoihin perustuvat automaattiset päätökset, kun käsittely tapahtuu edellä mainitun tietosuojalain säännöksen nojalla ja automaattisten päätösten tekemiselle ei ole muuta estettä.

Esitysluonnoksessa on viisaasti huomioitu digitalisoituvan yhteiskunnan vaateet vakuutustoiminnalle ja mahdollistetaan asiakkaita hyödyttävien teknisten ratkaisujen kehittäminen ja käyttöönotto. Reunaehtoina kehitystyölle toimivat tarkoituksenmukaisuus asioiden laatuun ja laajuuteen nähden, hyvän hallinnon vaatimukset sekä perusoikeuksien toteutuminen. Lisäksi vakuutustoiminnan toimiluvanvaraisuus, toiminnan yksityiskohtainen sääntely ja valvonta suojaavat rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien sekä oikeutettujen etujen toteutumista.

FA näkee automaattisen päätöksenteon mahdollistamisen esitysluonnoksen mukaisesti välttämättömänä ja perusteltuna. Esitys lisää kaikkien intressitahojen oikeusvarmuutta.

4 Yksityiskohtaisia huomioita

Esitetyn vakuutusyhtiölain 30:3 § 6 kohdan mukaan vakuutusyhtiö saa 1 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä luovuttaa tietoja:

6) vakuutusyhtiöön kohdistuneista rikoksista sekä sille ilmoitetuista vahingoista toisille vakuutuslaitoksille vakuutuslaitoksiin kohdistuvan rikollisuuden ehkäisemiseen liittyvän tärkeän edun vuoksi siten kuin 3 a §:ssä tarkemmin säädetään.

Uusi 3 a § sääntelee vakuutusyhtiön oikeutta käsitellä tietoja rikosepäilyistä ja rikoksista. Se ei pidä sisällään vahinkotietojen käsittelyä. Näin ollen 3 § 6 kohdan viittaus 3 a §:ään tulisi muuttaa koskemaan vain rikostietoja. Lisäksi lain systematiikan mukaisesti 6 kohta tulisi alkaa sillä, kenelle tietoja saa luovuttaa, kuten muissakin 3 §:n alakohdissa. Sanotun korjaamiseksi 3 § 6 kohta voitaisiin kirjoittaa esimerkiksi muotoon:

6) toisille vakuutuslaitoksille vakuutusyhtiöön kohdistuneista rikoksista siten kuin 3 a §:ssä tarkemmin säädetään sekä sille ilmoitetuista vahingoista vakuutuslaitoksiin kohdistuvan rikollisuuden ehkäisemiseen liittyvän tärkeän edun vuoksi.

FINANSSIALA RY

Lea Mäntyniemi